

Інтеграція України до Єдиного цифрового ринку Європи: перетворення перешкод на вікна можливостей

Вступ

Цей огляд допоможе розібратися, що таке Європейський Кодекс електронних комунікацій та як адаптація цього документу до українських реалій вплине на розвиток телекомунікаційного ринку України. У створенні цієї брошури взяли участь авторитетні експерти та гравці ринку телекомунікаційних послуг, що прагнуть застосовувати найкращі практики та втілювати положення Кодексу вже зараз, базуючись на власному баченні важливості тих чи інших розділів документу.

Що таке Європейський Кодекс електронних комунікацій?

Європейський Кодекс електронних комунікацій – документ 2018 року, що регулює нормативну базу щодо електронних комунікаційних мереж та послуг.

Сфера дії Кодексу?

Інтернет, мобільний Інтернет, мобільний зв'язок, аналогове та цифрове телебачення, а також стаціонарні та автомобільні радіоприймачі.

Чому цей Кодекс має значення для України?

В рамках Угоди про Асоціацію Україна взяла на себе зобов'язання щодо імплементації актів, визначених самою Угодою, у тому числі у галузі електронних комунікацій

Огляд та порівняння секторів електронних комунікацій України та ЄС

Переваги зближення з цифровим ринком ЄС декларують представники влади, бізнесу та громадських організацій. Які ж виклики несе за собою таке зближення? Проведені дослідження - <http://eump.org/ukraine-into-dsm/> виявили

7 основних викликів, що стоять перед Україною

- Залучення до розробки профільного законодавства усіх зацікавлених сторін (наразі Україна надає перевагу директивному регулюванню);
- Відсутність прогнозованості та послідовності політичних рішень;
- Різниця в термінологіях та підходах між Кодексом електронних комунікацій та Цивільним законодавством України;
- відставання від графіку інтеграції, що зазначений в Угоді про Асоціацію;
- пришвидшення розвитку технологій, їх конвергенція (змішування різних видів послуг).
- трансграничність і відхід від традиційного поділу ринків;
- і найголовніше – реформа регулювання ринку у самому ЄС, яка від часу підготовки Угоди про Асоціацію пройшла вже дві серії суттєвих змін. Ці зміни не були враховані у документах про Асоціацію. Зобов'язання України лишились орієнтованими на застаріле законодавство.

Наскільки зближення ринків електронних послуг України та ЄС є важливим та цінним?

Коректне та співставне порівняння ринків зробити майже неможливо. В Україні та ЄС застосовуються різні показники для збору, обробки, узагальнення інформації. У ЄС це єдиний звіт¹ що формується під егідою Єврокомісії, а в Україні такі дані збирає регулятор - НКРЗІ² (раніше – Держстат, але реформа статистики наразі знаходиться тільки на початковому етапі³). При цьому даним НКРЗІ не довіряють самі учасники ринку⁴.

У секторі телекомунікаційних послуг Угода про асоціацію з ЄС передбачає перспективу взаємного надання режиму внутрішнього ринку. Це означає, що у секторі не має бути обмежень щодо надання послуг українською юридичною особою на території ЄС і навпаки. Ця мета може бути досягнута за умови позитивної оцінки ЄС виконання Україною нормативно-правового наближення до права ЄС у сфері електронних комунікацій.

Чи має Україна індикатори для визначення наближення до стандартів ЄС в сфері електронних комунікацій?

В ЄС існує Індекс цифрової економіки та суспільства (DESI), за яким і вимірюються показники досягнення стратегічних цілей Єдиного цифрового ринку ЄС країнами-членами.

Україна не проводила жодного дослідження за цим напрямом. Відсутній навіть центральний орган виконавчої влади, відповідальний за організацію подібного дослідження.

За пошуковим запитом «цифровий розвиток» база законодавства замість методики оцінювання розвитку ринку, видає документ КМУ, яким затверджено засади реалізації органами виконавчої влади принципів державної політики цифрового розвитку⁵

За яких умов можливі зближення ринків України та ЄС

- 1) зближення нормативно-правового регулювання;
- 2) створення регуляторів ринку, що відповідають кращим практикам країн членів ЄС;
- 3) чіткого розподілу повноважень між українськими регуляторами, якщо в сфері електронних комунікацій їх буде декілька.

¹ http://ec.europa.eu/newsroom/dae/document.cfm?doc_id=52245

² <https://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=138&language=uk>

³ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-uhvaliv-programu-rozvitku-derzhavnoyi-statistiki-do-2023-roku>

⁴ https://cdn.regulation.gov.ua/76/4b/0e/9c/regulation.gov.ua_ICT_broadband_consultations_report.pdf

⁵ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/56-2019-%D0%BF>

4) однакового та зрозумілого технічного регулювання і стандартизації сфери.

Інтеграція України до цифрового ринку ЄС можлива за умови наближення усіх цих складових до європейських норм, правил і стандартів.

Реформа нормативно-правової бази ЄС щодо електронних комунікаційних мереж і послуг є ключовим кроком до досягнення єдиного європейського цифрового простору та інклюзивності інформаційного суспільства.

Положення, що описують захист прав кінцевих користувачів з обмеженими можливостями значно посилені.

Розглянемо детальніше виклики, що постали перед Україною в сфері електронних комунікацій.

Перший виклик - вчасні і якісні переклади актів ЄС, адаптація та виконання Угоди шляхом розробки і прийняття нового законодавства. Переклад актів, які вводять нову термінологію в значному обсязі, потребує відкритого обговорення та узгодження ("терміни не визначаються, про них домовляються"). Відсутність інтерактивного глосарію унеможлиблює формування адекватної термінологічної бази українського законодавства, узгодженого з термінологією ЄС.

Телекомунікації є базою для цифрового ринку, тому невчасне впровадження, нерозуміння та відставання у цій сфері спричинить відсутність підвалин для усієї конструкції такого ринку України.

Наступний виклик – розробка Україною законопроектів, які були орієнтовані на тепер вже застарілі норми ЄС. До таких відноситься законопроект про електронні комунікації (3549-1)⁶. Верховна Рада досі продовжує його розглядати. Необхідно переглянути його на відповідність підходів до термінології, регулювання ринку та інших засад Європейського Кодексу електронних комунікацій.

Обов'язкова умова прийняття таких законодавчих актів – наявність регуляторів цифрового ринку, що відповідають найкращим практикам країн-членів ЄС, та чіткий розподіл обов'язків між ними в Україні. За умови дотримання нових вимог до незалежності регулятора згідно Європейського Кодексу електронних комунікацій⁷, можна продовжувати розглядати і цей законопроект, хоча це не знімає питання неконституційності пропонованого регулятивного органу⁸.

⁶ <http://eump.org/media/2019/terminology-comparison-table--eccc-vs-ua-3549-1.pdf>

⁷ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AAOJ.L_.2018.321.01.0036.01.ENG

⁸ <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v021p710-08>

Дуже важким для подолання викликом можуть стати протиріччя існуючого законодавства України директивам ЄС та Європейському кодексу електронних комунікацій.

Декілька прикладів:

- Телерадіокомпанії фактично не мають договірних відносин із кінцевим споживачем, (телеглядачем), з усіма наслідками, за своєю природою обов'язки телерадіокомпаній визначені лише ліцензіями.
- Щодо законодавства України, телерадіокомпанії фактично надають рекламні, а не трансляційні послуги, відсутність ціни ефірного телебачення призводить до неможливості застосувати до трансляції поняття «товар». У результаті, наприклад, ефірні телерадіокомпанії не підпадають під дію антимонопольного законодавства. З іншого боку, Європейським кодексом застосовуються принципи антимонопольних заходів з боку національних регуляторів.

Імплементация Кодексу дозволить врегулювати ціни та якість надання послуг операторів телекомунікацій, що є важливим для України.

Введення у дію положень Кодексу ЄС дасть можливість застосувати державне регулювання тарифів на телекомунікаційні послуги, зокрема у соціально чутливих секторах.

Ще одним викликом є технічне регулювання та стандартизація сфери. Це передбачає наявність професійної саморегульованої спілки/асоціації, яка розробляє засади технічного регулювання, а також перекладає, адаптує та формує стандарти для сфери. В Україні вона відсутня.

Найбільші існуючі асоціації – ТЕЛАС, ІНАУ, Телекомунікаційна палата України є конкуруючими між собою об'єднаннями операторів і провайдерів телекомунікацій. До Технічного комітету 157 «Телекомунікації» Українського Агентства Стандартизації входить лише одна організація ТЕЛАС⁹.

До Реєстру операторів, провайдерів телекомунікацій станом на 23.04.2019 включено 7432 записи¹⁰. Частина записів є неповною. Наразі невідома навіть точна кількість учасників ринку.

Наступний виклик – порядок оскарження якості послуг з боку кінцевих споживачів.

У більшості країн ЄС запроваджені Кодекси Практики для вирішення спорів із споживачами телекомунікаційних послуг.

Прикладом може бути Ірландія, де регулятор (ComReg) поставив перед компаніями, що надають послуги, вимогу прийняти кодекси практики для вирішення спорів. Такі кодекси мають окреслювати процедури подання скарги споживачами, та кроки, до яких вони можуть вдатися, якщо їхня скарга лишається незадоволеною.

⁹ <http://uas.org.ua/ua/services/standartizatsiya/tehnichni-komiteti-ukrayini/>

¹⁰ <https://nkrzi.gov.ua/index.php?r=site/index&pg=55&language=uk>

ComReg може вирішувати спори що стосуються невиконання регулятивного зобов'язання; в інших випадках ComReg діє як арбітр між сторонами.

Україна має визначитись, яким саме чином буде забезпечено право споживачів на оскарження дій оператора чи провайдера послуг.

Наступним важливим викликом стає сфера розподілу радіочастотного спектру.

В управлінні радіочастотним спектром можна розрізнити три наступні моделі: командно-контрольна модель (або адміністративна модель), ринкова модель та безліцензійна модель.

За двадцять років управління радіочастотним спектром в європейських країнах підхід змінювався від традиційно командно-контрольної моделі до більш ринково-орієнтованої моделі в поєднанні з безліцензійною моделлю.

В сучасній практиці ці три моделі використовуються для управління спектром в різних смугах радіочастот.

Європейська Комісія виступає за збалансований підхід між використанням командно-контрольної, ринкової та безліцензійної моделі в усіх країнах ЄС¹¹.

Іншим важливим питанням для ефективного використання спектру є використання спектру некомерційними /урядовими організаціями.

Наприклад, у військовій, сфері в країнах Європи спостерігаються дві тенденції - регулювання єдиним регулятором і розподіл на незалежних один від одного цивільного та військового регуляторів, кожен з яких відповідає за свою частину спектру.

Найважливішими кроками з боку України для отримання оптимальних результатів по наближенню ринку до стандартів ЄС є

- розробка нормативно-правових документів та методики для збору статистичної інформації різної направленості по конкретним технологіям;
- створення центру обробки, аналізу, та використання таких даних для прогнозування розвитку телекомунікацій;
- створення та забезпечення діяльності національного регуляторного органу в секторі електронних комунікацій на базі існуючих.
- врахування у діяльності регулятора тенденції до конвергенції (змішування) електронних телекомунікаційних послуг;
- розробка дієвих механізмів для конкурентного ринку послуг та ліцензування таких послуг.

Сфера телекомунікацій потребує саморегульованого підходу, але у зв'язку з визнанням права на Інтернет базовим правом людини, дане право потребуватиме не тільки забезпечення, а й захисту. Саме тому необхідно поєднувати чи комбінувати різні підходи для регулювання сфери розвитку телекомунікацій.

¹¹ Закріплено у Європейському кодексі електронних комунікацій та РЕГЛАМЕНТІ (ЄС) 2018/1971 ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ТА РАДИ від 11.12.2018

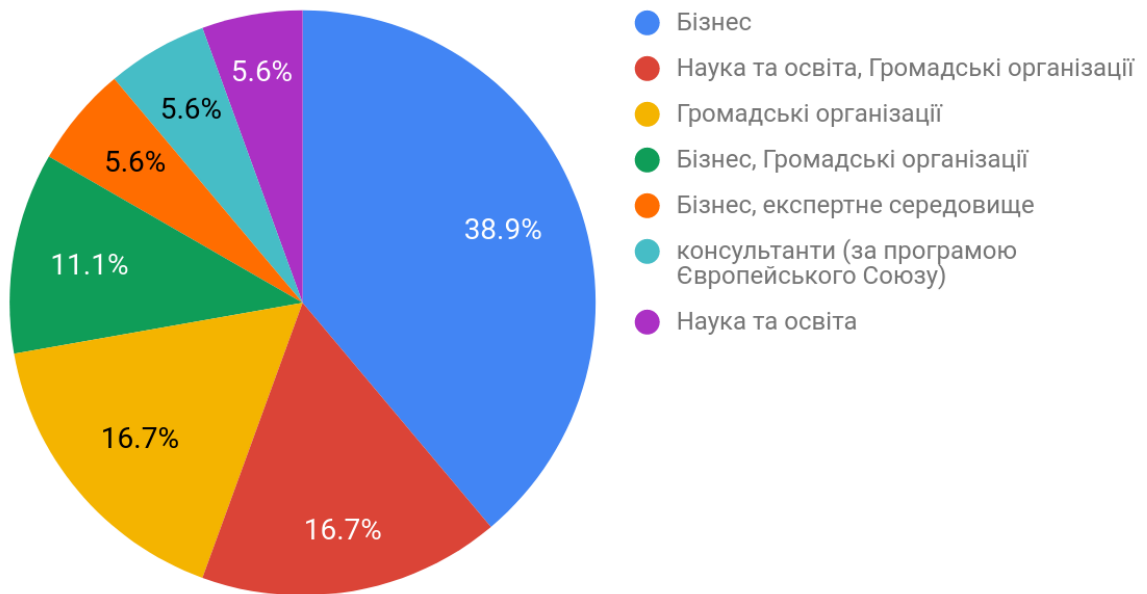
Думка експертів

Опитування серед експертів телекомунікаційної сфери, було проведено мНУО "Європейська Медіа Платформа" станом на квітень 2019 року.

Загальні запитання до експертів:

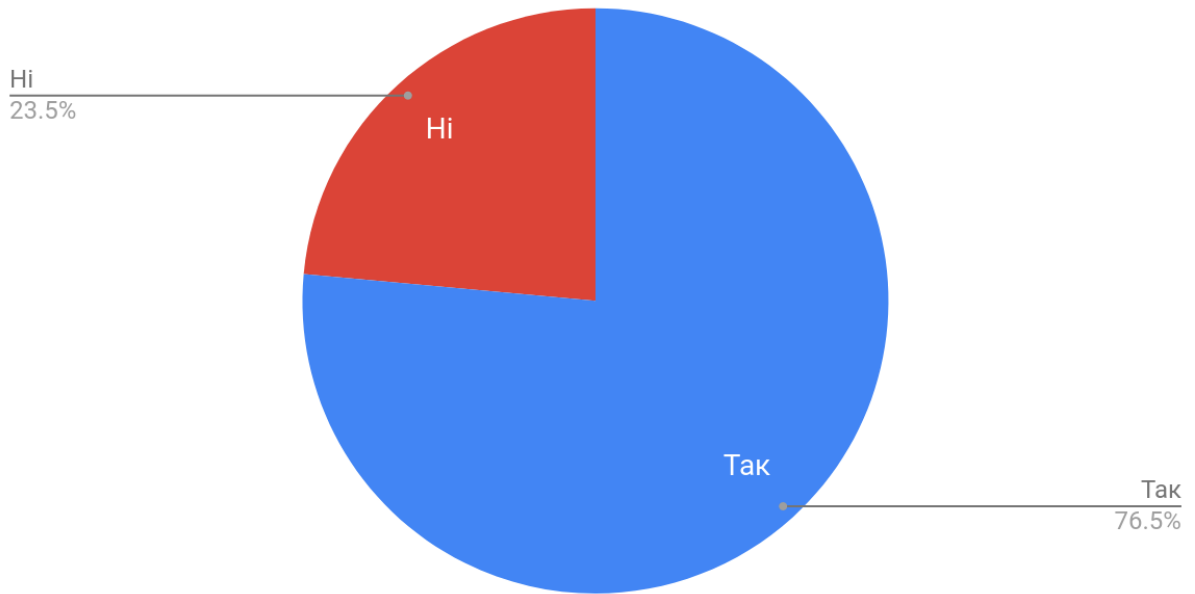
1. З якою з перерахованих категорій стейкхолдерів Ви себе асоціюєте?

З якою з перерахованих категорій стейкхолдерів Ви себе асоціюєте

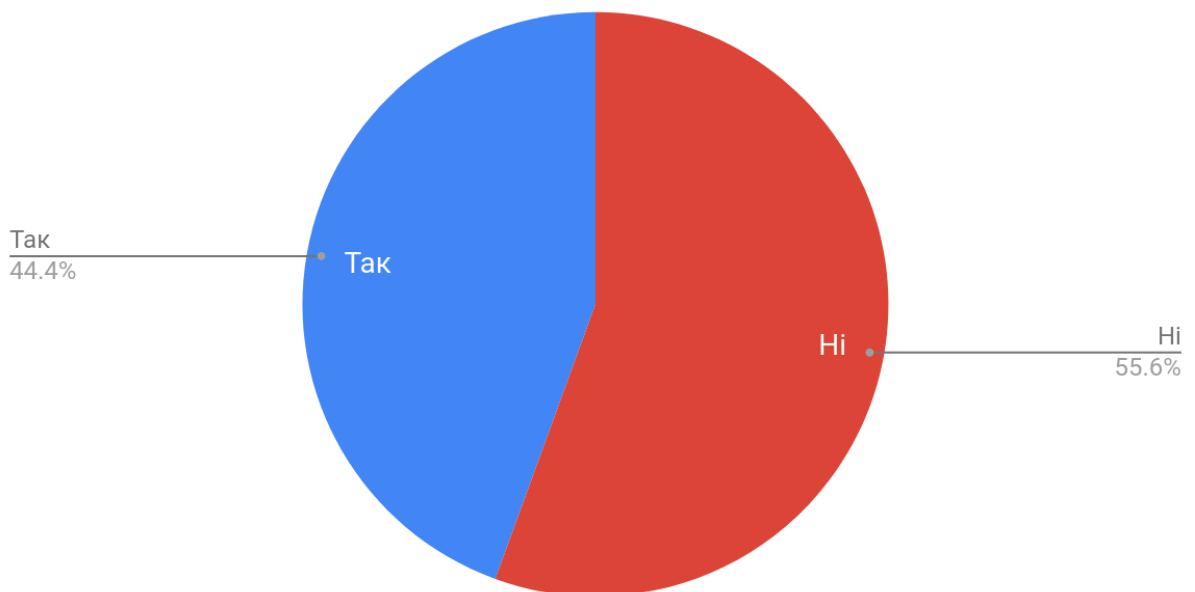
2. Чи досліджували Ви вплив інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС на сферу Вашого бізнеса/інтересів?

Чи досліджували Ви вплив інтеграції до Єдиного цифрового ринку ЄС на сферу Вашого бізнеса/інтересів

3. Чи зустрічали Ви у відкритому доступі інформаційно-аналітичні матеріали щодо цифрового ринку ЄС та України?

Чи зустрічали Ви у відкритому доступі такі інформаційно-аналітичні матеріали

Приклади коментарів експертів:

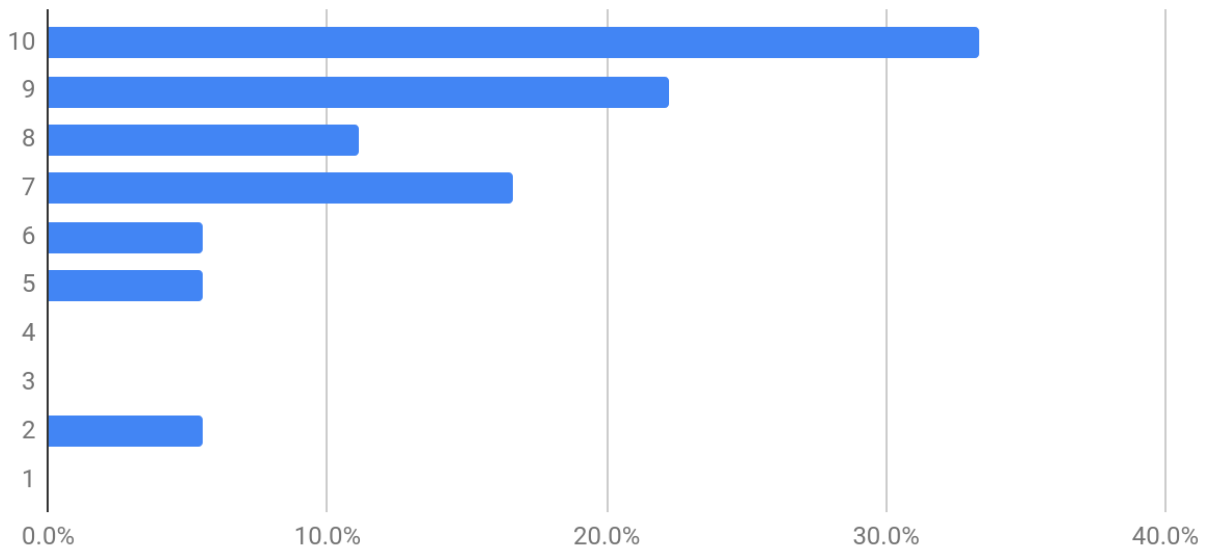
- публікації щодо основних засад єдиного цифрового ринку ЄС та значення для України в онлайні.

- На сайті <https://vaibit.org.ua/about/> є підбірка матеріалів з цього питання

4. Чи відповідає інтеграція України до Єдиного Цифрового ринку ЄС інтересам Вашої організації? (10 - повністю відповідає, 1 - протирічить)

Чи відповідає інтеграція України до Єдиного Цифрового ринку ЄС інтересам Вашої організації

(10 – повністю відповідає, 1 – суперечить)

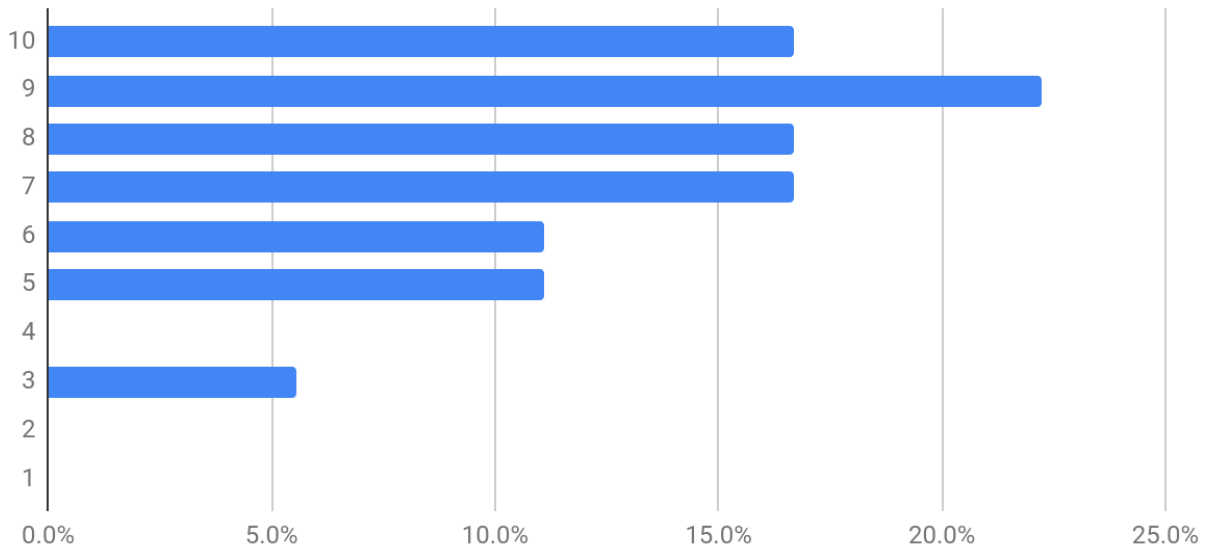

Більшість респондентів вважають, що інтеграція України до єдиного цифрового ринку піде на користь їх інтересам. Так, є лише дві оцінки нижче 5, оцінки від 7 до 10 балів займають 84 % з числа опитаних.

5. Як Ви оцінюєте наслідки можливої інтеграції України в Єдиний цифровий ринок ЄС та, зокрема, взаємного надання режиму внутрішнього ринку в секторі телекомунікаційних послуг? (Оцініть, будь ласка, ці наслідки за 10-бальною шкалою, де 10 - максимальне розширення можливостей, 1 - додаткові ризики для України. За можливості поясніть, будь ласка, відповідь.)

Як Ви оцінюєте наслідки можливої інтеграції України в Єдиний цифровий ринок ЄС

(10 – максимальне розширення можливостей, 1 – додаткові ризики для України)

В цілому експерти оцінюють наслідки такої інтеграції як позитивні – 50 відсотків опитуваних виставили у відповіді на це питання 10 та 9 балів, ще 26% - 8 або 7 балів.

Приклади коментарів експертів:

- Така інтеграція призведе як до полегшення надання цифрових послуг українськими компаніями на території ЄС, так і до створення перешкод у зв'язку з різними системами права, режиму оподаткування, приватності даних та антимонопольного регулювання.
- Інтеграція України в єдиний цифровий ринок ЄС не можлива без імплементації європейських принципів регулювання галузі телекомунікацій. Імплементація європейських підходів покращить конкурентне середовище галузі, що призведе до пришвидшення темпів розвитку.
- Існують ризики для телекомунікаційних компаній, які можуть бути не готові до серйозної конкуренції. Можливості додаткові будуть тільки у споживачів України, які отримають законодавчі рамки за зразком ЄС і сильного регулятора телекомунікацій.

6. Які найважливіші виклики (проблеми) на вашу думку, щодо розвитку електронних комунікацій в Україні потребують негайного вирішення? (основні коментарі)

- Доступ віртуальних операторів мобільного зв'язку до інфраструктури мобільних операторів
- Забезпечення широкого доступ усіх цільових груп і територій до швидкісного Інтернету
- Зниження податкового навантаження
- Застарілість принципів регулювання, невідповідність регуляторів кращим практикам ЄС.

- Українське законодавство не відповідає сучасним світовим та європейським нормам.

7. Які першочергові заходи/механізми/інструменти реалізації державної політики можуть сприяти вирішенню зазначених Вами проблем? (основні коментарі)

- Дослідження ринку телекомунікацій відповідним уповноваженим державним регулятором
- Налагодження інфраструктурних питань, доступність засобів комунікацій, у тому числі шляхом державно-приватного партнерства та залучення інвестицій.
- Розробка відповідного оновленого законодавства, що б відповіло кращим практикам Євросоюзу
- Формування центрального органу виконавчої влади у сфері електронних комунікацій, та створення більш ефективного регулятора
- Виконання угоди про Асоціацію в частині зобов'язань щодо телекомунікацій. На даний момент ця частина угоди не виконується.
- Створення саморегульованої організації (асоціації), з метою широкої дискусії усіх стейкхолдерів, розробки стандартів діяльності у телекомунікаційній сфері.
- Визначення порядку регулювання фактичних монополістів.

8. Які результати будуть свідчити про успіх державної політики у сфері електронних комунікацій? (основні коментарі)

- Регуляторні зобов'язання щодо надання доступу до інфраструктури.
- Відсоток охоплення населення, яке має доступ до швидкісного Інтернету.
- Прийняття законів та підзаконних актів на виконання Угоди (як мінімум переробленого ЗУ "Про електронні комунікації" №3549-1).
- Створення саморегульованих організацій з розробки стандартів.
- Гармонізація законодавства щодо вимог ЄС.
- Створення дієвого регулятора.
- Належна якість надання послуг за прозорими цінами кінцевим споживачам.
- Хоча б 90-відсоткове проникнення Інтернету (проти 45-66 - за різними оцінками - зараз).

9. 11 грудня 2018 року ухвалена Директива (ЄС) 2018/1972 Європейського Парламенту

та Ради про запровадження Європейського кодексу електронних комунікацій та Регламент щодо BEREC з метою досягнення гармонізованої та спрощеної основи для регулювання електронних комунікаційних мереж, послуг електронних комунікацій, та пов'язаних з ними послуг на внутрішньому ринку ЄС. Протягом 2 років він буде імплементований в

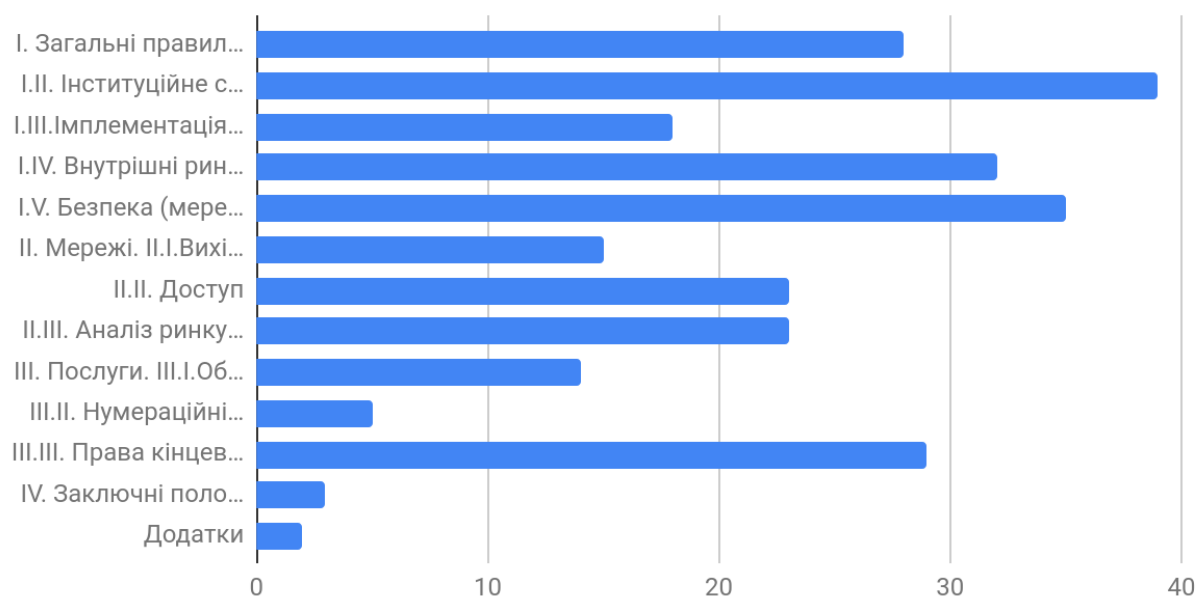
національне законодавство країн-членів ЄС. Чи ознайомлені Ви з цими документами?

Загальний рівень обізнаності експертного середовища щодо положень документів ЄС у сфері регулювання електронних комунікацій можна оцінити як середній.

Питання до експертів щодо змісту та цілей Європейського кодексу з електронних комунікацій, та імплементації його положень в законодавство України.

1. Які з розділів Європейського кодексу електронних комунікацій є для Вас найбільш пріоритетними?

Які з розділів Європейського кодексу електронних комунікацій є для Вас найбільш пріоритетними

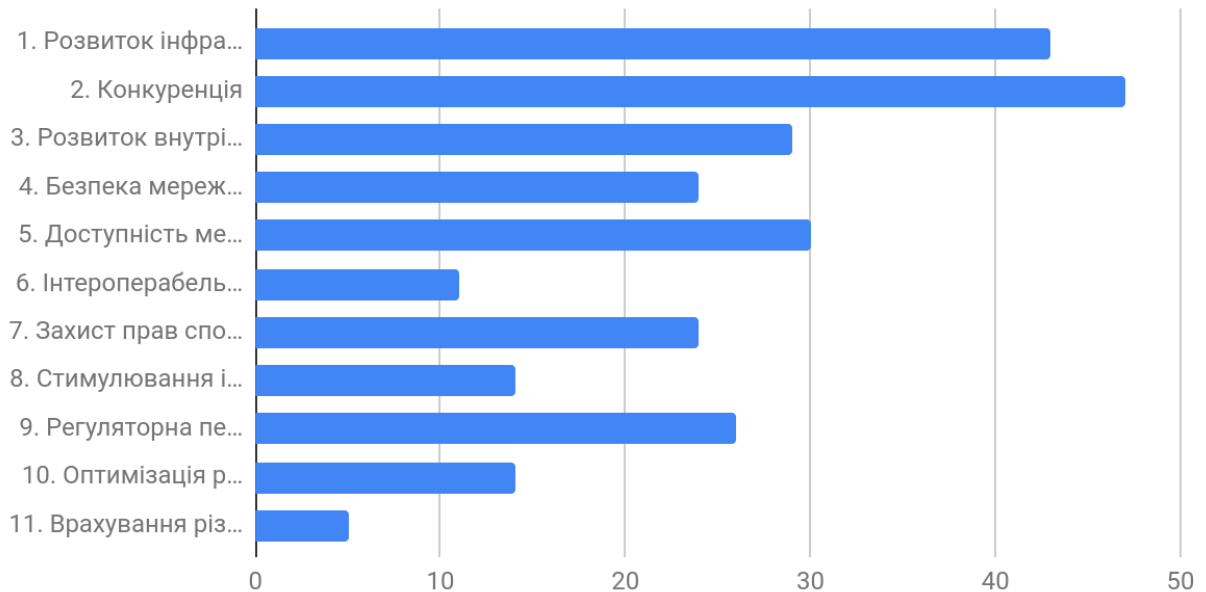
Таким чином, можна зробити висновок, що для експертів у пріоритеті все, що пов'язане з розвитком ринку (інституційний розвиток, процедури, аналіз та дослідження поточної ситуації). Безпека, захист прав споживача та доступ до інфраструктури мають середній рівень зацікавленості, а власне регулювання ринку та вміст послуг – низький.

Варто відмітити, що ніхто з опитуваних не звернув увагу на заключні положення, де є багато цікавого (Див. опис у пункті IV додатку 1)

У Додатку 1 викладений короткий вміст кожного з розділів Кодексу.

2. Які з завдань, що має вирішити впровадження внутрішнього ринку електронних комунікаційних мереж та послуг ЄС на основі Європейського кодексу електронних комунікацій, є важливими і для України?

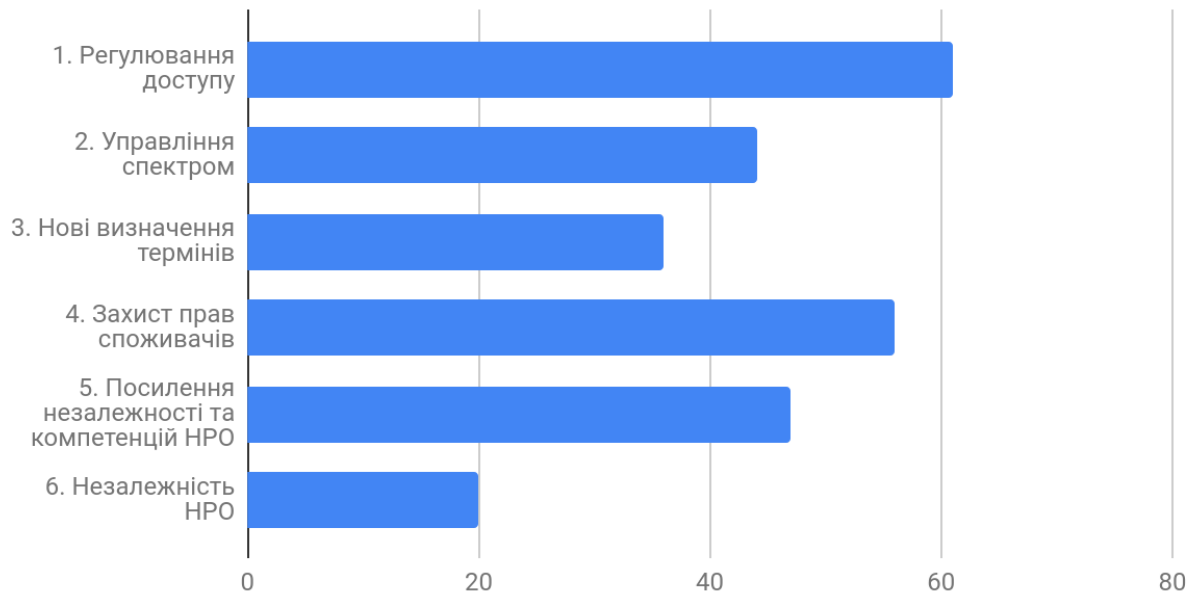
Які з завдань, що має вирішити впровадження внутрішнього ринку електронних комунікаційних мереж т...

В основному даний графік підтверджує висновки, зроблені на основі графіку з пункту 1, тобто пріоритети розвитку ринку. Але вже більший пріоритет мають регуляторна передбачуваність, захист прав споживачів та доступність мереж та послуг. Це підтверджує середню обізнаність із положеннями Кодексу в експертному середовищі, так як має місце деяка невідповідність між рейтингами розділів Кодексу та завданнями його впровадження в Україні

3. Які з нововведень Європейського кодексу електронних комунікацій мають першочергове значення для відображення в національному законодавстві?

Які з нововведень Європейського кодексу електронних комунікацій мають першочергове значення для відображ...

Висновки – загалом у контексті законодавства опитаних експертів хвилює регулювання доступу до інфраструктури, включаючи радіочастоти. На друге місце в рейтингу також виходить посилення законодавства в сфері захисту прав споживачів. Третім за важливістю блоком можна виділити збільшення незалежності та компетенцій Національного регулятора.

Короткий зміст Розділів Європейського Кодексу з електронних комунікацій.

Розділ 1 «Загальні правила» Кодексу встановлює основи з регулювання електронних мереж, таких як мобільний зв'язок та послуги Інтернету. Має на меті впровадження єдиних стандартів зв'язку ЄС, стимулюючи свободу підприємництва операторів країн членів.

Встановлює загальні визначення, терміни та поняття, що застосовуються у країнах використання кодексу, що дозволяє однозначно трактувати ті чи інші процеси та договірні поняття в рамках союзу та окремих країнах.

Ці терміни та поняття стосуються стандартів зв'язку, безпеки, перспективних технологій, обробки персональних даних користувачів, розподілення радіохвильових частот, забезпечення доступу до загальнонаціональних мереж для учасників ринку, роумінгу, принципів визначення та перенесення телефонних номерів та інше.

Розділ 1.1 «Область, мета та завдання; Визначення» Кодексу визначає основні перспективні завдання та цілі, що переслідують органи ЄС, прийняттям даного документу. Ці цілі стосуються стандартизації діяльності національних регуляторних органів, сприяння рівного безперешкодного доступу громадян до швидкісних мереж доступу до послуг зв'язку та Інтернет.

Також розділ визначає конкуренцію операторів як важливий фактор розвитку високошвидкісних мереж та справедливих цін на послуги зв'язку, сприяння інвестиціям та інноваціям у цій сфері.

Одна з головних цілей згідно розділу – уніфікація та стандартизація роботи національних регуляторних органів у сфері зв'язку.

Важливе місце приділяється цілям рівного доступу операторів зв'язку до радіочастот на усій території Союзу.

Розділ 1.2 «Інституційне становлення та управління» Кодексу конкретизує загальноєвропейські засади діяльності регуляторів у сфері зв'язку та швидкісних комунікацій, їх повноваження та обов'язкові функції. Наприклад, регулювати навантаження на мережі, забезпечувати переніс номерів між операторами в інтересах споживачів, стандарти діяльності та незалежності від інших органів влади та гравців ринку.

Також важливо, що розділ визначає принципи формування регуляторів, кадрових призначень, основні повноваження, стандарти прозорості діяльності та оприлюднення звітності.

Важливе місце приділяється взаємодії національних регуляторів країн-членів, обміну інформацією щодо гравців ринку, принципам авторизації національних операторів зв'язку на ринках інших країн-членів ЄС.

Визначається стандартний перелік прав операторів зв'язку, що авторизовані на інших ринках країн союзу.

Розділ 1.3. «Імплементация (штрафи, право на оскарження)» – цей розділ визначає розмір штрафів за виявлені регуляторами порушення, та право на оскарження цих штрафів зі сторони гравців ринку.

При цьому країни – члени самостійно визначають покарання та штрафи за порушення положень Кодексу та директив, що лежать в його основі.

Важливими причинами до штрафів та санкцій є порушення принципів авторизації та погодження присутності на конкретному ринку операторів зв'язку (принципів нумерації телефонів, користування радіочастотним спектром, керування навантаження на мережу, а також ненадання інформації по відповідним питанням державним регуляторам. Якщо спроби отримання інформації, що потребує регулятор у рамках своїх повноважень, можливе призупинення діяльності відповідного гравця ринку.

В свою чергу, держава та орган-регулятор національного ринку зобов'язані забезпечити гравцям справедливе право на оскарження

Розділ 1.4 «Внутрішні ринкові процедури» - В основному визначають втілення заходів та загально ринкових проектів в галузі зв'язку та мережевої інфраструктури, з урахуванням взаємодії з наднаціональною Комісією BEREC. Важливою частиною є розробка рекомендованих стандартів та специфікацій для національних ринків європейським наднаціональним органом BEREC.

Розділ 1.5 «Безпека (мереж і послуг)» - Визначає основні засади безпеки зв'язку та комунікацій, принципи та достатність витрат на безпеку операторами зв'язку. Ці принципи базуються на відповідних регламентах ЄС, та діях наглядового органу – Європейського агентства з мережевої та інформаційної безпеки («ENISA»), що сприяє уніфікації стандартів безпеки ЄС з метою запобігання ризиків у цій сфері. Держави члени повинні забезпечити агенству можливість видання інструкцій щодо безпеки зв'язку, обов'язкових до виконання усіма учасниками.

Розділ 2.1 «Мережі. Вихід на ринок та розробка». Розділ присвячений доступу гравців ринку до інфраструктури розгортання мереж, такі як земля, будівлі та споруди, та інші інфраструктурні об'єкти. Велика увага приділена справедливому розподілу між гравцями радіочастотного спектру, особливостям переходу до 5g.

Також передбачені принципи дотування доступу до широкополосових мереж для малозаселених регіонів, отримання базових послуг зв'язку малозабезпеченими верствами населення. Детально розглянуті особливості спільного використання операторами зв'язку мереж, інфраструктурних об'єктів, порядок надання дозволів, та прав на аренду діапазонів радіочастотних спектрів.

Розділ 2.2. «Доступ» Цей розділ цілком присвячений запобігання монополізації ринків зв'язку, в тому числі шляхом накопичення інфраструктури та клієнтської бази. Але, при цьому, також запобігає і викривленню природної конкуренції. Визначені також принципи співробітництва гравців ринку в сфері доступу до інфраструктури, мереж та ресурсів одне одного для запобігання дублювання обладнання та з метою здешевлення послуг для кінцевого споживача. В окремих

випадках національні регулятори мають право накладати на гравців ринку зобов'язання щодо такого співробітництва з метою покращення послуг для споживачів.

Розділ 2.3. «Аналіз ринку та значний ринковий вплив» Розділ присвячений принципам та процедурам, за якими національні регулятори та наднаціональні органи повинні досліджувати ринки та визначати гравців із значним впливом, як на національних ринках, так і цілком в межах Союзу.

Розділ 3 «Послуги» Присвячений послугами широкополосного зв'язку, зокрема

Розділ 3.1. «Обов'язкові універсальні послуги» - Правилам та принципам надання послуг голосово зв'язку та широкополосного Інтернету з рівним доступом для всього населення Союзу, за доступними цінами та належної якості. Навіть у випадках, коли надання таких послуг на певних територіях комерційно не вигідно, регулятори покладають на гравців ринку зобов'язання з надання таких послуг.

Розділ 3.2. «Нумераційні ресурси» В цьому розділі йдеться про складання національних планів нумерації, принципів надання пула номерів гравцям ринку зв'язку національними регуляторами, забезпечення достатності нумераційного ресурсу в рамках ЄС та окремих країн.

Розділ 3.3. Права кінцевого користувача. Розділ цілком присвячений захисту прав користувача, послуг зв'язку таким як недискримінація, інклюзивність, та інші. Не допускається в процесі надання послуг порушення будь яких прав та свобод, визначених Хартією основних прав ЄС.

Також приділяється пильна увага правилам оформлення договорів на послуги зв'язку, їх прозорості та зрозумілості для кінцевого споживача. Визначаються права споживача на захист особистих персональних даних.

Визначаються основні засади вирішення спорів та призначення компенсацій, у випадку перерв у наданні послуг, або ненадання послуги.

Також у розділі описані принципи роботи систем загального оповіщення в разі стихійних лих та інших соціально небезпечних ситуацій.

У Розділі 4 «Заключні положення» йдеться про розподіл повноважень між Європейською комісією, BEREC, комісією з безпеки, національними регуляторами та іншими причетними регулюючими організаціями (такі як комітети Єврокомісії з окремих питань). Приділена увага прозорості роботи таких органів, принципам обміну інформацією та публікуванню звітів.

Також описується моніторинг діяльності уповноважених регуляторів, та принципи перегляду положень як самого Кодексу.

Визначається, що держави-члени, що приєднуються до цього кодексу, приводять у відповідність національне законодавство та регуляторні правила, та вводять у повному об'ємі в дію засади Кодексу до 21 грудня 2020 року.